

ΤΟ ΚΗΡΥΓΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΚΥΡΙΑΚΗ Ε΄ ΜΑΤΘΑΙΟΥ

05-07-2026

*

Στήν κορυφή τοῦ τρούλλου τοῦ Ἱ. Ναοῦ, ἀδελφοί μου, εἰκονίζεται ὁ Παντοκράτορας. Ὁ ἀείμνηστος ἀγιογράφος Φώτης Κόντογλου σημειώνει:

«Ἀπό ὅλα τὰ χαρακτηριστικά τοῦ Κυρίου ἐκπέμπεται ὄσμή εὐωδίας πνευματικῆς» ἀπό τήν ἀκήρατον κορυφήν Του καί ἀπό τὰ μαλλιά Του βγαίνει σεμνή μεγαλοπρέπεια. Ἀπό τὰ ὄμματα Του ἀγάπη, ἀλλά καί αὐστηρότης ὅτι τοῦ ἐτάζοντος καρδίας καί νεφρούς». Ἀπό τήν μύτην εὐθύτης καί ἔλεος. Ἀπό τό στόμα εἰρήνη καί συγγνώμη. Ἀπό τὰ μηλομάγουλά Του ἀπλότης καί ἀγαθότης. Ἀπό τόν λαιμόν καί ἀπό τό στήθος ἔλεος καί εὐσπλαχνία. Ἀπό τήν δεξιάν χεῖρα εὐλογία καί χρηστότητα. Ἀπό τήν ἀριστεράν, ὅπου κρατεῖ τό ἅγιον Εὐαγγέλιον, ἐκπορεύεται Νόμος ζωοποιός, ἀνακουφίζων τούς κοπιῶντας καί πεφορτισμένους. Τό γυριστόν σιαγόνη Του φανερώνει ἡμερότητα καί μακροθυμίαν. Ἀπό τόν πώγωνά Του στάζει μύρον ἀγιότητος. Ἀπό τόν μανδύα Του, ὁ ὁποῖος τόν τυλίγει, ὡσάν τό σύγνεφον ὅπου κρύβει τόν ἥλιον, διαχύνεται ἡ μεγαλοπρέπεια τοῦ παντός».

Κύκλω τοῦ Παντοκράτορος βλέπομε τίς Ἀγγελικές τάξεις, σύμφωνα μέ τό ὄραμα τοῦ Προφήτη Ἡσαΐα, ὅπου λέγει: «Εἶδον τόν Κύριον καθήμενον ἐπί θρόνου ὑψηλοῦ καί ἐπηρμένου, καί πλήρης ὁ οἶκος τῆς δόξης Αὐτοῦ... Καί ἐκέκραγεν ἕτερος πρὸς ἕτερον καί ἔλεγον, ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος Κύριος Σαβαώθ, πλήρης πᾶσα ἡ γῆ τῆς δόξης Αὐτοῦ» (Ἠσ. 6,10). Ὁ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης γράφει: «Ἡ ἱερά αὕτη δορυφορία τῶν Ἀγγελικῶν τάξεων εἰκονίζεται... διά νά ἀνεβάσουν τόν νοῦν μας ἀπό τὰ ὑλικά εἰς τὰ ἄϋλα, «δί' αὐτῶν ἀνάγεσθαι πρὸς τὰς ἀϋλους ἀρχετυπίας». Ἀνάμεσα στίς Ἀγγελικές τάξεις βλέπομε τήν Θεοτόκο πρὸς ἀνατολὰς καί τόν Τίμιο Πρόδρομο πρὸς δυσμάς, γιατί ἡ μέν Παναγία εἶναι «τιμιωτέρα τῶν Χερουβείμ καί ἐνδοξοτέρα ἀσυγκρίτως τῶν Σεραφεείμ», ὁ δέ Πρόδρομος εἶναι ὁ ἀγιώτερος ἀπό ὅλους τούς ἀνθρώπους, «ἐν γεννητοῖς γυναικῶν μείζων» καί ὁ τελευταῖος καί μεγαλύτερος τῶν Προφητῶν. Μετά βλέπομε τούς Προφήτες, γιατί ὡς ἄλλοι «Ἄγγελοι Κυρίου» (Ἀγγαῖος 1,13) καί «στόματα Θεοῦ» (Ἱερεμ. 15,19), μίλησαν καί κήρυξαν τόν λόγο τοῦ Θεοῦ στούς ἀνθρώπους, προφήτευσαν γιά τόν Μεσσία καί προετοίμασαν τόν ἐρχομό Του στόν κόσμον.

Στήν συνέχεια, καί μάλιστα στά τέσσερα τρίγωνα, πού σχηματίζουν οί καμάρες πού βαστάζουν τόν τροῦλλο, υπάρχουν οί τέσσερις Εὐαγγελιστές, γιατί υπῆρξαν οί πιό αὐθεντικοί μάρτυρες τῆς ζωῆς, τῆς διδασκαλίας καί τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ. Ἡ συμβολή τους στήν θεμελίωση τῆς Ἐκκλησίας ἦταν ἀποφασιστική.

Ἡ Ἐκκλησία υπῆρξε στό ξεκίνημά της καί θά παραμείνει γιά πάντα «ἀποστολική», δηλαδή θεμελιωμένη πάνω στήν μοναδική καί ἀντικατάστατη ἐμπειρία τῶν Ἀποστόλων. Ἀλλά καί γιατί οί τέσσερις κολῶνες, πού στηρίζουν τόν τροῦλλο, συμβολίζουν τούς τέσσερις Εὐαγγελιστές καί στό σημεῖο αὐτό συναντᾶται ἡ Παλαιά μέ τήν Καινή Διαθήκη, οί Προφῆτες ἀπό ἄνω πρὸς τά κάτω μέ τούς Εὐαγγελιστές καί τάνάπαλιν ἀπό κάτω, πρὸς τά ἄνω οί Εὐαγγελιστές - Ἀπόστολοι μέ τούς Προφῆτες: Ὅπως ὁ «Χριστός Παντοκράτωρ» ὑπάρχει στόν τροῦλλο τῆς Ἐκκλησίας ἔτσι καί ἡ Παναγία «Πλατυτέρα» εἰκονίζεται μέσα στήν κόγχη τοῦ ἱεροῦ Βήματος καί στό ἄνω μέρος, πού σχεδιάζει ἡμικύκλιο. Ἡ κόγχη συμβολίζει τά ἐπουράνια καί ἡ Παναγία «Πλατυτέρα» ἀγκαλιάζει τό σύμπαν, πάντοτε στά δεξιά τοῦ Υἱοῦ καί Θεοῦ καί πάντοτε μεσίτρια πρὸς τόν φιλόφωτο Θεό, ὑπέρ τῶν ἀγαπημένων τέκνων της, πάντοτε γέφυρα καί κλίμακα μεταξύ οὐρανοῦ καί γῆς (Γ. Ἀντουράκη, Χριστ. Ἀρχαιολογία).

Ἀκολουθοῦν, πρὸς τά κάτω, ἡ παράσταση τῆς Θείας Κοινωνίας καί οί Μεγάλοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, πού ἱεουργοῦν, κατέχοντες εἰλητάρια μέ λειτουργικές Εὐχές, γιατί ὅπως λέγει ὁ Συμεὼν Θεσσαλονίκης «τό ἅγιον βῆμα τά Ἅγια τῶν Ἁγίων τυποῖ, τά ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν καί τόν οὐρανόν. Ἡ ἱερά Τράπεζα τοῦ Θεοῦ τόν θρόνον καί τήν Ἀνάστασιν Χριστοῦ καί τό σεβάσμιον μνήμα... καί τό θυσιαστήριον, τόν θρόνον τοῦ Θεοῦ καί τήν ἀνάπαυσιν, καί αὐτόν τυποῖ τόν Χριστόν, ἐσφαγμένον καί ζῶντα καί νοητῶς ἐκεῖσε θύομενον κείμενον, καί ἀπαύστως ἱεουργούμενον καί τόν κατά ἀνατολὰς ὑψήλοῦ θρόνου Θεοῦ, τήν εἰς οὐρανοῦς καθέδραν Χριστοῦ ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρὸς σημαίνοντα»(PG 115 σ 292).

Τό τέμπλο εἶναι ἓνας χῶρος ἰδιαίτερος, πού χωρίζει τόν κυρίως ναό, ἀπό τό ἱερό βῆμα καί οί εἰκόνες πού ὑπάρχουν ἐκεῖ ἔχουν τήν ἐξῆς διάταξη καί σημασία. Ὅπως κοιτάζουμε πρὸς τό ἱερό, δεξιά τῆς Ὁραίας Πύλης, εἶναι ἡ εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ, γιατί εἶναι ὁ οἰκοδεσπότης, ὁ ἰδρυτής τῆς Ἐκκλησίας καί γιατί ἡ Ἐκκλησία μας πάντοτε εἶναι χριστοκεντρική. Ἀριστερά τῆς Ὁραίας Πύλης βρίσκεται ἡ εἰκόνα τῆς Παναγίας. Ἡ θέση

αυτή, κατά την τάξη της Ἐκκλησίας, εἶναι δεξιά του Κυρίου, γιατί ἡ Παναγία πάντοτε βρίσκεται δεξιά τοῦ Υἱοῦ της, «παρέστη ἡ Βασίλισσα ἐκ δεξιῶν Σου...», παραπλεύρως τοῦ Κυρίου εἶναι ἡ εἰκόνα τοῦ Προδρόμου, λόγω τῆς σημασίας τοῦ ρόλου καί τοῦ ἔργου του στόν ἐρχομό τοῦ Κυρίου, καί τέλος παραπλεύρως τῆς Παναγίας βρίσκεται ἡ εἰκόνα τοῦ Ἁγίου πού εἶναι ἀφιερωμένος ὁ ναός, γιατί εἶναι τό τιμώμενο ἅγιο πρόσωπο. Βεβαίως, στά παραβήματα, στή συνέχεια τοῦ τέμπλου, ὑπάρχουν καί ἄλλες ιερές εἰκόνες. Πάνω ἀπό τήν Ὠραία Πύλη, συνήθως ὑπάρχει τό «μάτι» τοῦ ἐπιβλέποντος Θεοῦ· ὑπεράνω αὐτοῦ εἰκονίζεται ὁ Μυστικός Δεῖπνος καί ἐκατέρωθεν οἱ εἰκόνες τοῦ Δωδεκάορτου πού εἶναι: «Ὁ Εὐαγγελισμός, ἡ Γέννησις, ἡ Ὑπαπαντή, ἡ Βάπτισις, ἡ Μεταμόρφωσις, ἡ ἔγερσις τοῦ Λαζάρου, ἡ Βαΐοφόρος, ἡ Σταύρωσις, ἡ Ἀνάστασις, ἡ Ἀνάληψις, ἡ Πεντηκοστή καί ἡ Κοίμησις τῆς Θεοτόκου. Μᾶς θυμίζουν τίς Δεσποτικές κυρίως γιορτές καί Θεομητορικές, γιατί τά θεῖα αὐτά γεγονότα εἶναι σταθμοί στή λατρευτική ζωή τῆς Ἐκκλησίας καί τῆς σωτηρίας μας γενικώτερα. Ὁ καθηγητής Κ. Καλοκύρης ἀνακεφαλαιώνει: Τό δωδεκάορτο ἐμφανίζει εἰς τούς πιστούς, ἐν ὅλῳ, τήν ἐπί γῆς παρουσίαν τοῦ Σωτῆρος». Πάνω καί στό κέντρο τοῦ τέμπλου ὑπάρχει ὁ Σταυρός «τό Κυριακόν Σημεῖον», τό ὁποῖο σκέπει τόν ναό καί μέσα στίς τέσσερις κεραῖες του ἀπεικονίζεται ἡ ἱστορία τοῦ Κυρίου καί «παρέχει εἰς τούς κάτωθεν ἱσταμένους πιστούς τήν ὑψηλήν αἴσθησιν ὅτι κυριαρχοῦνται ἀπό τό κατ'ἐξοχήν ἱερόν σύμβολον, ὅτι εὐρίσκονται ὑπό τήν σκέπην Του» (Κ. Καλοκύρη, Θρησκ. καί Ἡθ. Ἐγκυκλοπαίδεια).

Θά συνεχίσωμε, ὅμως, Θεοῦ θέλοντος, στό ἐπόμενο κήρυγμα.
ΑΜΗΝ!